

ISSN 1331-8411

KARIKA 068

glasilo Hrvatskog društva karikaturista prosinac 2009.

5. MEĐUNARODNI FESTIVAL KARIKATURE SOLIN 2009:
Grand Prix, Zdenko Puhin

Sretan Božić
i Nova 2010. godina

DAEJEON 2009:
Best Cartoon Prize, Marijan Pavečić

OSOR 2008:
Treće mjesto, Otto Reisinger

PASTELIZACIJA PLOČNIKA

Festival pod nazivom **Pastelizacija pločnika** je jednostavno događanje otvoreno za sve koji se žele likovno izraziti bez obzira koliko su u tome vješti ili koliko su stari.

U sklopu ovogodišnjeg **Cest is d'Best** festivala mnogi su uzeli pastele u ruke i Varšavsku ulicu u Zagrebu pretvorili u eksploziju boja i osmjeha.

Na prvom takvom festivalu u Hrvatskoj, pobjednik po izboru sudionika bio je Ivan Sabolić, a sudjelovao je i Nik Titanik i naravno nacrtao je svoju Šteficu.

Ivan Sabolić, pastelizacija pločnika

SADRŽAJ

- 4 **Godišnja izložba karikatura članova HDK**
- 5 **Priznanje Mladen Bašić Bibi 2009.**
- 6 **SITNICE ...**
- 7 **IZLOŽBA: Srećko Puntarić Felix**
- 8 **STRIP**
- 9 **IZLOŽBA: Milan Lekić Lex**
- 10 **RAZNO...**
- 11 **IZLOŽBE članova HDK**
- 12 **IZLOŽBA: Tri kampjuna**
- 13 **INTERVIEW: Niktitanik**
- 14 **IZLOŽBA: Davor Štambuk**
- 15 **Otvoreno pismo Davoru Štambuku**
- 16 **IZLOŽBE karikatura...**
- 19 **CRTANI JUNACI...**
- 21 **ODJECI S FESTIVALA**
- 22 **TABLICA FESTIVALA**

2. IZLOŽBA KARIKATURA LASTOVO:

Prva nagrada, Ivan Haramija

Karikatura na Lastovu po drugi put! Cijelo ljeto turisti i svi ljubitelji karikature mogli su razgledati izložbu usred mora – na Lastovu. Vrijedni organizatori, na čelu s članom HDK Svetislavom Pinjuhom, uspjeli su sakupiti karikature (41 autor) i podijeliti nagrade. Prve tri nagrade primili su Ivan Haramija, Bruno Budrović i Srećko Puntarić, a priznanja Branko Efendić, Nikola Otaš, Marko Ivić, Josip Majić i Miroslav Gerenčer.

IMPRESSUM

Izdavač:

Hrvatsko društvo
karikaturista
Savska 100
10000 Zagreb

Telefon:

(01) 4923 673
(samo četvrtkom
od 19 do 21 sat)

Fax:

(01) 6687 695

E-mail:

hrvdrukar@gmail.com

Žiro-račun:

2360000-1101453975
kod Zagrebačke banke

Glavni urednik:

Zdenko Puhin

Grafički urednik:

Predrag Raičević

Uredništvo:

Janko Bučar
Milan Lekić
Zdenko Puhin
Davor Trgovčević
Nikola Plečko
Nataša Rašović
Ivan Šarić

Dizajn i prijelom:

MEDIAVEKTOR
Studio za
grafičko oblikovanje

IZLOŽBA U KULI

GODIŠNJA IZLOŽBA KARIKATURA ČLANOVA HDK, 17.11. - 27.11.2009.

Na zagrebačkom Gornjem gradu, točnije u Kuli Lotrščak, otvorena je godišnja izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista i još jednom, usprkos svinjskoj gripi, okupila velik broj ljubitelja karikature. Na tri kata najpoznatije zagrebačke kule radove su izložila 52 autora. U okvirima 100x70 cm postavljeno je 120 karikatura i kroz tu šaroliku lepezu različitih crtačkih izraza te političkih i životnih stavova izražava se istinska demokracija. Otvaranje izložbe prošlo je u uobičajeno opuštenoj atmosferi, posjetitelji su razgledali izložbu na sva tri kata, ali mora se priznati da je drugi kat bio najposjećeniji – tu je bio domjenak.

Godišnja izložba članova Hrvatskog društva karikaturista predstavila je ne samo rijetke članove koje susrećemo na stranicama tiskovina, već i daleko veći broj onih koji crtaju samo za međunarodne i domaće festivale karikature, te za svoje zadovoljstvo. Izložbe su postale jedan vid objavljivanja koji uz internet bar donekle nadoknađuje opće zanemarivanje karikature u tisku. Uz izložbenu djelatnost Hrvatsko društvo karikaturista izrazito potiče i organizira slanje radova na međunarodne festivale, tako da se hrvatska karikatura s velikim brojem nagrada i priznanja izborila za jedno od prvih mjesta u svjetskoj karikaturi, a za ovo kratko vrijeme trajanja izložbe ponosno je osvojila mjesto u centru Zagreba.

Izložba je pokazala napredak autora iz godine u godinu, dok su kod portretne karikature autori težili za što boljim psihološkom prikazom osobe u spoju s majstorskim crtežom, kao na primjer u radovima Petra Pismestrovića, čiji crteži čine jedan veći dio izložbe, kod geg karikature ideja je ta koja je kamen temeljac na kojem se nadograđuje često samo najjednostavniji linearan crtež.

Izložba je najavljena na Radio Sljemenu i Otvorenom radiju, a vijest o otvaranju izložbe slikom i karikaturom popratilo je u dva navrata Večernji list te Novi list. Informaciju o izložbi dali su portali www.culturenet.hr, www.akademija-art.net, www.kriz-zivota.com, www.zagrebinfo.net, kamo.hr...

Borislav Hegedušić

Branko Meštović

PRIZNANJE MBB

Prema pravilniku o dodjeli Priznanja Mladen Bašić-Bibi, članovi HDK mogu predložiti kandidata za priznanje u 2010. godini. Prijedlozi se primaju na adresi Društva (Savska 100) do 31. siječnja 2010. godine. Prijedlog treba sadržavati osnovne podatke o kandidatu, a u skladu s kriterijima za ocjenjivanje (vidi Kariku br. 53).

PRIZNANJE MLADEN BAŠIĆ BIBI 2009.

Povodom smrti dugogodišnjeg predsjednika i jednog od osnivača, Mladena Bašića (1945 –1997.), Hrvatsko društvo karikaturista je 1998. godine utemeljilo Priznanje Mladen Bašić – Bibi.

Tko je bio Mladen Bašić – Bibi ?

Mladen Bašić Bibi rođen je 17. svibnja 1945.godine u Varaždinu, gdje je završio gimnaziju, a na Pravnom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1969. godine. Od 1966. objavljivao je karikature u dnevnom i tjednom tisku. Bibi je bio neposredna, srdačna i gostoljubiva osoba. Njegova komunikacija odvijala se kroz smijeh. Uvijek je bio zaigran, pa je i govorom uvijek humorno izokretao verbalni materijal, kao što je i s perom nizao bezbroj varijacija određene teme. Crtao je iz čistog veselja, bez ikakve primisli o naknadnom značenju. Bio je to način njegovog življenja, poput disanja. Bašićeva duhovna ostavština trag je njegovog života, odnosno gotovo kroničnog promišljanja o životu, koji je tako strastveni crtač otkrivao u bezbroj pojavnosti, a vrlo često u naoko običnim situacijama. Te neočekivane preobrazbe kroz pero, te izvrtanje bezazlenog u udarno, ustajalo u svježe, temeljno je svojstvo tog rođenog karikaturista.

Hrvatsko društvo karikaturista je ove godine Priznanje Mladen Bašić – Bibi dodijelilo Petru Pismestroviću za njegov doprinos i razvitak karikaturnog stvaralaštva. Petar Pismestrović je rođen u Sremskoj Mitrovici 3. svibnja 1951. godine. Nakon završetka srednje škole studira na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu. Prvu karikaturu objavio je 1968. godine, a od 1972.godine radi kao profesionalni karikaturist.

Pored suradnje s 40-ak novina i časopisa, izlagao je svoje radove na 25 izložbi u bivšoj Jugoslaviji. Sudjelovao na brojnim izložbama i festivalima karikatura širom svijeta i dobitnik je pet prvih nagrada, dvaput u Tolentinu (Italija), Deva (Rumunjska), Zagrebu (Hrvatska) i Beogradu (Srbija), kao i drugu nagradu u Seoulu (Koreja), the "Excellence Prize" u Tokiju (Japan), te posebna nagrada u Istanbulu (Turska).

Jedan je od osnivača Hrvatskog društva karikaturista. Pismestrović radi za Kleine Zeitung (Austrija) od 1992. Njegovi radovi su objavljivani u časopisima i novinama, kao što su Nebelspalter (Švicarska), Courier International (Francuska), New York Times (SAD), International Herald Tribune (Francuska),

Cicero (Njemačka)...

Redovito izlaže na grupnim izložbama u Muzeju karikatura u Kremsu. Samostalno je izlagao desetak puta i to u Klagenfurtu, Grazu, Köflachu, Feldkirchenu, St.Veit AG.

Uz rad na polju karikature pokrenuo i organizirao 7 festivala karikatura. Pored četiri vlastite knjige karikatura, njegovi radovi su objavljeni u raznim drugim knjigama kao što su: „Eurospott“ (Njemačka), "The Finest International Cartoons Of Our Time" (SAD), Marilyn u umjetnosti, Madonna u umjetnosti (Velika Britanija), "The Big Book of Bush" (SAD), "Najbolje političke karikature" (SAD) itd. Član je tri sindikata karikaturista i to Cartoonist & Writers syndicate - New York Times, Political-cartoons (USA) i Artizans (Kanada). Pismestrović je također napravio niz ilustracija za razne knjige, plakate i naslovnice.

OTKAZ RADI KARIKATURA

Nakon što se doznalo da zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić nije produžio Tihomiru Lovriću (članu HDK) kanonski mandat zbog spornih karikatura crkvenih službenika, vlč. Kaćunko je bivšem vjeroučitelju ponudio novčanu pomoć, jer je na naslovnici svoje knjige "Moji topnički dnevnik" objavio karikaturu svoga lika koju je nacrtao Lovrić.

- S obzirom na vašu izjavu u Večernjem listu prema kojoj ste spremni autoru karikature pružiti "oblik karitativne pomoći", izjavljujem sljedeće: sve i da mi treba takva pomoć, bez uvrede, ne bih je prihvatio. Želim Vam uspješnu promociju i prodaju knjige - objavio je Lovrić na svom blogu u otvorenom pismu Kaćunko.

Kako Kaćunko nije pitao Lovrića za objavu karikature na naslovnici svoje knjige, nego je ustvrdio da ju je uzeo bez pitanja o autorskim pravima, kao što Lovrić ni njega samoga nije pitao za dozvolu za uporabu lika, došlo je i tu do malih trzavica, no razmijenjena pisma sve su smirila i razjasnila.

KARIKATURE ZA DJECU

Iz mjesta Ždrelac na otoku Pašmanu našem Društvu javila se Goga, supruga pokojnog Zdravka Horvata – pisca aforizama koji je od osnivanja HDK sudjelovao na izložbama, u listu Karika, a osobito je uživao u izložbi svojih aforizama ilustriranih od prijatelja iz HDK (DKH u ono vrijeme).

Gordana Horvat, kao dopredsjednica (nevladine i neprofitne) udruge „Levanda“ zamolila je nekoliko karikatura nogometaša u pokretu, koju bi stavili na majice za djecu kojih je u Ždrelcu jako malo a Udruga im radi nogometno igralište u školskom dvorištu stare napuštene škole.

E-mailom karikature su hitno poslali Milan Lekić, Pero Pismestrović, Srećko Puntarić i Zdenko Puhin.

STEREOSKOPIJA

Naš svestrani član Ivica Kiš pripremio je u galeriji "Vladimir Filakovac" jednu od brojnih izložbi fotografije, ili točnije 11-tu po redu. Pred prepunom dvoranom izložbu je otvorio voditelj galerije Svebor Vidmar, naglasivši posebno vrijednost rijetkog izlaganja u stereoskopiji. Da karikaturisti vole fotografiju pokazali su dolaskom na samo otvorenje, ali i kasnije pogledavši neobičnu fotografsku izložbu.

Nije fora gledati stereo slike kroz stereoskop jer je na taj način promatrač izoliran od okoline. Kad netko gleda sliku kroz stereoskop onda je sam sa slikom i ne komunicira ni sa kim, dok stereoskopsko gledanje golim okom pruža mogućnost da stereo sliku gleda istovremeno više ljudi, komentiraju viđeno i komuniciraju – rekao je autor.

Uz zanimljive slike srelo se i društvo ljubitelja različitih umjetnosti, kao i generacija učenika i profesora vezanih uz Školu primijenjenih umjetnosti u kojoj je Ivica nastavnik od 1988. godine. (J.B.)

MALE IZLOŽBE

Što se događalo na tri izložbena mjesta gdje se izmjenjuju karikature članova HDK?

Izložbeni prostor u pothodniku nebodera bio je otvoren samo jedan mjesec (lipanj), jer je krenula obnova pročelja u Gajevoj 2B i od dasaka izgrađena „svlačionica“ za radnike sakrila je naš kaslić. S poglavarstvom Zagreba „pregovaramo“ o prekidu plaćanja zakupa. U izlogu sjedišta HDK kroz cijelu godinu mijenjani su podložni papiri i karikature u okviru (70x100 cm). Izloženi su svi radovi s prošlogodišnje izložbe članova HDK.

Od 8.11.2007. (zadnji popis u Kariki) do 3.12.2009. u Frankopanskoj 1 izlagali su: D. Pavić, K. Sili, Č. Mišković (2X), J. Marušić, R. Idžojić (2X), F. Kritovac, M. Pavečić, O. Reisinger, M. Georgievski, P. Pismestrović (2X), N. Listeš, B. Ilić, A. Smajić, Ž. Nimac, Ž. Luetić (2X), Z. Puhin, M. Panić, D. Gotal-Sokolović, I. Pahernik, M. Mihатов, Ž. Cerić, I. Šarić, N. Rašović, R. Maričić, M. Lekić i D. Trgovčević.

DAEJEON 2009:
Best Cartoon Prize
Božidar Vukelić

FELIX U GOSTIMA

Početak studenoga Srećko Puntarić Felix još jednom je bio u gostima sa svojom izložbom odabranih karikatura. Ovog puta bio je na mjestu gdje je i usavršio svoj talent barem u jednom dijelu. U povodu obilježavanja 90. obljetnice Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, u Galeriji Fakulteta otvorena je prigodna izložba karikatura Srećka Puntarića pod nazivom 'Felix u gostima'.

Legenda hrvatske karikature i jedan od najboljih hrvatskih karikaturista srednje generacije izložio je karikature vezane za svakodnevni život te za Fakultet strojarstva na kojemu je i sam diplomirao, kazao je otvarajući izložbu predstavnik Hrvatskog društva karikaturista i dopredsjednik HDK Davor Trgovčević. Podsjetio je da je Puntarić osvojio nagrade i priznanja na 30-tak međunarodnih izložbi karikature, čime je pridonio da se hrvatska karikatura nađe među svjetskom karikaturističkom elitom. Također Puntarić je izdao 30 knjiga karikatura, kazao je Trgovčević zaključivši kako će se time sačuvati karikatura od zaborava.

Na bogatom domjenku komentirale su se Felixove karikature, ali se nije zaboravilo natočiti ni vina ni pive. Na kraju se čuo i komentar jednog posjetitelja: Kada ćemo biti opet gosti kod Felixa? (J.B.)

PRVI ROB TEHNOLOGIJE
KREĆE U AKCIJU

AUTOINTERVJU

Srećko Puntarić, karikaturist

• Do ideje najlakše dođem...

dok hodam. Da bi se do nečega došlo treba hodati.

• Profesija koja je najveći izvor nadahnuća za Felixa je...

privilegirani političar koji misli da to nije.

• Brojne karikature nacrtane u komunizmu mogu se objaviti i danas jer...

ljudska glupost nije rezervirana samo za komunizam.

• Prva zabranjena (zaustavljena) karikatura bila mi je...

u Vjesniku na početku rata, uz još desetak ostalih, koje je kasnije urednik Fijačko objavio uz duhovito obrazloženje čitateljima: Ove nisu bile zabranjene, samo smo ih držali u ladici.

• To što sam s hrvatskim dosjetkama dobio nagradu i u Japanu...

pokazuje da je jezik karikature univerzalan i da se tom humoru smiju i Japanci (iako malo čudnije).

• Najveći svjetski i hrvatski karikaturisti su...

Quino, Sempe, Gary Larson, Mladen Bašić-Bibi

• Najviše me nasmijava...

izvorni narodni humor iz životnih situacija. Npr. kad sam jednu vitalnu staricu u Zagorju pitao što jede da se tako dobro drži, odgovorila je: Uglavnom ono što si skuham.

• Volim pričati viceve...

ali kada dođe trenutak za to ne mogu se sjetiti niti jednog.

• Govori se da mnogi karikaturisti u običnom životu nisu pretjerano duhoviti...

što je lako moguće. Oni humor žvaču profesionalno, a kada se odmaraju žele biti ozbiljni.

• Kad crtam za Glas Koncila pazim na...

to da karikatura bude duhovna i duhovita.

STRIP

JULESOVO PLAVO RAZDOBLJE

U Galeriji ULUPUH održana je izložba posvećena velikanu hrvatskoga stripa Juliju Julesu Radiloviću, s naglaskom na njegov rad u »Plavom Vjesniku«, legendarnom časopisu posvećenom stripu, za koji je autor crtao 13 godina. Radilovićevi, kao i većina ostalih stripova, objavljuvani su u nastavcima, a čitatelji su svakoga petka s nestrpljenjem čekali pročitati što se zbiva s njihovim junacima. »Plavi Vjesnik« je jedan od onih listova čiji spomen i dan danas, nakon 36 godina od njegova gašenja, na lica onih koji su u njemu uživali uspijeva izmamiti osmijeh, ali i pomalo sjetni pogled.

Radilović je tijekom suradnje s »Plavcem«, kako su ga od milja i nekada i danas zvali njegovi čitatelji, ostvario 13 većinom opsežnih serijala različitih žanrova. U ono su vrijeme najveću popularnost imali westerni, pustolovni i povijesni stripovi realističkoga izričaja, dok je karikaturni stil odgovarao prije svega djelima koji su naglašavala humor. Ozbiljne teme zahtijevale su i realističan crtež, a Radilović je tu bio kod kuće, brz, vješt, sklon detaljima i traženju

uporišta u tada slabo dostupnoj literaturi, ali prije svega pedantan i sposoban oživiti likove prema scenarijima različitih suradnika, među kojima je osobito dobro i puno surađivao sa Zvonimirom Furtingerom. (...)

S njim je ostvario i jedan veliki i svakako iznimno značajan projekt, koji se protegnuo tijekom triju godina »Kroz minula stoljeća«, strip o povijesti Hrvata od njihova dolaska na Jadran pa do provale Tatara u 13. stoljeću. Zajedno su napravili i kraće serijale »Gospodar električnih sila« o Nikoli Tesli, te »Čovjek koji je volio zvijezde« o Ruđeru Boškoviću. No hitovi među čitateljima početkom 60-ih godina bili su serijal o kosovskom junaku kapetanu Ramizu Lešiju, prema popularnom filmu Žike Mitrovića, te »Afričke pustolovine« koje su već samom svojom pričom čitateljima raspirivale maštu dok su svoje junake pratili kroz afričke džungle.

Božo Trkulja, Vjesnik

CRŠ

Vrijeme: 6.11.2009. - 8.11.2009.; mjesto: Zagreb: Zagrebačko kazalište mladih, Galerija Showroom, Kino Europa

Ovogodišnji 12. festival Crtani romani šou bio je u znaku obilježavanja 10. godišnjice smrti Edvina Biukovića, jednog od najcjenjenijih pripadnika 'izgubljene generacije' hrvatskoga stripa. Uz obilježavanje godišnjice smrti Edvina Biukovića, priređena je izložba njegovih radova koji dolaze iz privatnih kolekcija i nikada nisu javno izloženi.

Gosti ovogodišnjeg festivala bili su crtači francuskog stripa Zoran Janjetov i scenarista Jean Pierre Pecauea, poznat po hit-serijalu 'Tajna povijest' na kojemu je surađivao s našim proslavljenim crtačima Igorom Kordejem i Željkom Pahekom. Izložba Zorana Janjetova, Željka Paheka i gosta iz Slovenije Zorana Smiljanića bila je priređena u galeriji Showroom sva tri dana festivala. Na festivalu je gostovao Danijel Žeželj, poznati umjetnik s newyorškom adresom, koji je festivalsku publiku počastio crtačkim performansom uz instrumentalnu pratnju saksofonistice Jessice Lurie i njezina jazz sastava.

Festivalu su prisustvovali i predstavnici aktualnog vrha domaće strip produkcije koji rade za najveće američke i francuske izdavačke kuće - Esad Ribić, Goran Parlov, Goran Sudžuka i Igor Kordej, autori koji su značajno obilježili područje našeg, ali i svjetskog stripa u posljednjih deset godina.

NAGRADA

Mladen Bjažić, 85-godišnji novinar i književnik, prvi je dobitnik nagrade za životno djelo "Andrija Maurović" za izniman doprinos razvoju hrvatskog stripa, koju dodjeljuje Udruga za popularizaciju hrvatskog stripa "Art 9".

U obrazloženju nagrade navodi se kako je Mladen Bjažić, nakon što je u poslijeratnim godinama strip de facto bio potjeran sa stranica novina, kulturnog i društvenog života, kao urednik dječjih listova "Pionirska zastava" i "Pionir" ranih 50-ih najprije uveo strip u tadašnje socijalističko društvo, a zatim obnovio produkciju hrvatskog stripa - omogućio Mauroviću i braći Neugebauer da se iznova posvete mediju u kojem su dostigli (i uspostavili) svjetske standarde te je otvorio vrata cijeloj jednoj novoj generaciji stripaša (Delaču, Dovnikoviću, Goldschmiedtu, Parmakoviću, Bekeru...).

Mladenu Bjažiću je nagrada "Andrija Maurović" uručena na manifestaciji "Crtani romani šou".

BOŽE ČUVAJ HRVATSKU

Kao i Felix tako se i Lex vratio u staru četvrt gdje je prije živio. Naime jedne srijede točno u sredini druge polovice mjeseca listopada Milan Lekić - Lex pripremio je predizborno političku izložbu portret karikatura političara pod nazivom "Bože čuvaj Hrvatsku" u Caffe galeriji "Milenij", u Kustošiji.

U blizini svoje osnovne škole, crkve Sv. Nikole Tavelića, srušenog kina "Kustošija", Grmošćice i ciglane, što je vraćalo u mladost mnoštvo kolega, rodbine, prijatelja i znanaca prisutnih na izložbi. Punu galeriju krasili su portreti do tada poznatih predsjedničkih kandidata, kao i svi aktualni članovi hrvatske Vlade na čelu s Jadrankom Kosor.

Društvo je zabavljao duo "Van pameti" u kojem svira Milanov brat Mario i prijatelj Željko Očko. Zabava i druženje je potrajalo do kasno u noć. Izložbu je biranim riječima otvorio Davor Trgovčević, a mi ostali otvorili smo nekoliko boca piva.

Tko je propustio političare obješene na zidovima ove galerije može ih sve vidjeti - od Jadranke do Bianca, u društvu predsjedničkih kandidata na Lekićevoj web stranici. Smijeha je i ovog puta bilo na pretek, iako bismo svi željeli da ga bude više nakon skorih predsjedničkih izbora.

Izložbu Bože čuvaj Hrvatsku, jedan posjetitelj je prokomentirao riječima: Dobro ste odabrali ovaj naslov, ali nedostaje nastavak: od ovdje nacrtanih i onih koji nisu nacrtani. (J.B.)

ČETIRI GOSTOVANJA MILANA LEKIĆA LEXA

U drugoj polovici kolovoza na poziv kolege Marka Ivića, Milan Lekić - Lex sudjelovao je na otvaranju Međunarodne izložbe u Solinu na temu arheologija. Lex je kao i uvijek crtao portrete prisutnih ljubitelja karikature tijekom otvaranja i tijekom raskošnog domjenka, dok je slavodobitnik Zdenko Puhin - Puya rezao tortu. Lex je izradio preko 30-tak portret karikatura.

Krajem rujna Lex je gostovao u Dugopolju pored Splita na proslavi Sv. Mihovila, odnosno dana općine. Smješten u samo središte događanja, na trgu ispred glavne pozornice, naravno, crtajući portretne karikature.

Ovdje je Lex nacrtao oko 50 portreta, a prijatelj i kolega iz HDK Marko Ivić istovremeno je animirao i podučavao zainteresirane mlade likovnjake. Temperamentni domaćini gromoglasnim smijehom popratili su svaki nacrtani portret, slobodno možemo reći velemajestora Lexa.

Treće gostovanje bilo je u Bjelovaru krajem listopada gdje je bio pozvan na Kongres gastroenterologa Hrvatske. U hotelu "Central", crtao je modele, dok je vani padala prava jesenska kiša. I ovdje se tražio portret više, što je Lex sa zadovoljstvom učinio. Palo je više od 60 modela, a supruga nije bila ljubomorna.

Također i otvaranje zapadnih vrata (West Gate) u Zaprešiću nije moglo proći bez Lexa. Crtao je, crtao, crtao ... i još bi crtao da ga nije ome-la ceremonija otvaranja tog novog trgovačkog centra. (J.B.)

U Dugopolju zainteresirani za portret karikaturu Lexu su oduzeli životni i radni prostor, pa je organizator bio prisiljen angažirati zaštitarsku službu.

PROFESIJA KARIKATURIST

Odlomak iz knjige Frane Dulibića "Povijest karikature u Hrvatskoj do 1940. godine" koja izlazi iz tiska sredinom prosinca 2009. u izdanju Leykam internationala.

U Hrvatskoj je djelovao čitav niz karikaturista koji su se više ili manje profesionalno bavili karikaturom uz nepotpuno likovno obrazovanje. Treba posebno istaknuti da studij na likovnoj akademiji nimalo ne utječe na vrednovanje karikatura određenog autora. Svaka karikatura predstavlja jedan od mogućih načina likovnog izražavanja, analizira se i prosuđuje kao zasebno djelo, u okviru cjelovitog opusa pojedinog autora, kulture i vremena u kojem je karikatura nastala, te u odnosu na srodna likovna djela i pojave u vlastitoj i drugim kulturama.

Profesionalni karikaturist je osoba koja živi prvenstveno od izrade karikatura. Prije Prvog svjetskog rata u Hrvatskoj je izrada karikatura bila samo jedan dio djelatnosti likovnih stvaralaca. Poslije 1918. godine rastom popularnosti i naklada humorističko satiričkih kao i drugih listova i novina, stvoreni su uvjeti da nekolicina karikaturista u Hrvatskoj doista živi isključivo od karikature. Do Drugog svjetskog rata nekoliko karikaturista bila je stalno zaposlena u novinskim redakcijama, a iza Drugog svjetskog rata to je iznimno rijedak slučaj.

Karikaturiste možemo podijeliti u tri vrste. Karikaturisti amateri najčešće se javljaju sporadično, izazvani nekom prilikom za afirmacijom ili dopunskom zaradom, odnosno zbog osobnog zadovoljstva. Amatersko bavljenje karikaturom u razdoblju između dva svjetska rata bilo je u modi. Zbog različitih razloga – od bezazlene šale do pakosti i uvrede – ljudi su poklanjali jedni drugima karikature, a time i svoje viđenje drugih ljudi. Karikaturisti amateri nerijetko izrađuju karikature prijatelja, znanaca i viđenijih ličnosti iz svoje struke kao što su to liječnici, odvjetnici ili književnici.

Drugu skupinu čine karikaturisti koji nemaju obrazovanje akademskih slikara ili kipara (dio njih završio je godinu ili dvije likovne akademije), a neki su iz drugih profesija. To su često crtači koji, nakon što dostignu određenu kvalitativnu razinu, zapadaju u maniru te rijetko i neznatno mijenjaju likovni izraz. Među njima su rijetki koji rade upravo na suprotan način, neprestano eksperimentirajući, izražavajući uvijek nove mogućnosti karikaturnog izraza. Nakon Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj prevladavaju karikaturisti bez likovnog obrazovanja.

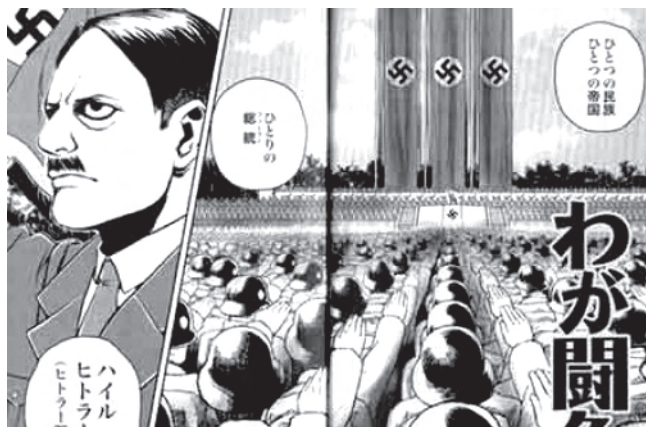
Posebno zanimljivu, kvalitetnu i obimnu skupinu čine karikaturisti koji su bili akademski obrazovani slikari i kipari čiji su dijelovi opusa koji se odnose na karikaturu nerijetko gotovo nepoznati javnosti. Oni predstavljaju treću autorsku grupu jer su po profesiji likovni umjetnici koji su se u jednom dijelu ili tijekom čitavog radnog vijeka bavili karikaturom, to su oni koji su posjedovali unutrašnju sklonost karikaturi, a nerijetko im je karikatura služila i kao dopunski izvor prihoda.

MANGA O HITLERU

Manga o Hitleru koja sadrži njegovu biografiju i nacistički manifest u Japanu je u samo deset mjeseci prodana u 45 tisuća primjeraka. Hitlerov život i političke ideje pretočene su u strip koji se lako čita, a dio je serije stripova o istaknutim osobama svjetske povijesti.

Velik uspjeh mange o Hitleru u Japanu pokrenuo je u Njemačkoj raspravu, a središnje je pitanje treba li ukinuti zabranu objavljivanja tiskanih materijala o Hitleru. Postoji, naime, želja izdavača da se strip objavi, kao i drugi iz iste serije, no dopuštenje za tiskanje bavarsko Ministarstvo financija ne želi izdati uz obrazloženje da se zabranom žele zaštititi osjećaji onih čiji su članovi obitelji bili žrtve Hitlerova režima.

U istom serijalu nalazi se i manga verzija Marxova "Kapitala". Japanski izdavač mangi East press u tu formu često pretvara razne sadržaje, od širenja ptičje gripe do povijesti odnosa Kine i Japana.

KNJIŽNICE & KARIKATURA

TRI ČUDNE ZVJERČICE

Izložba u Knjižnici Tina Ujevića, 15.10. – 5.11.2009.

Ivan Sabolić

U današnjem društvu gdje se većina aktivnosti i misli vrti oko materijalnog autori ovih karikatura su čudne zvjerčice, oni nalaze plaću u smijehu, u zezanju samih sebe i propitivanju svega oko sebe, oni su utopisti u materijalnom smislu, ali istodobno i najrealniji vidioci naše stvarnosti.

I dok je u dobrim, prošlim vremenima, svakoj uglednoj novinskoj kući bio znak prestiža imati dobrog karikaturista, danas svoje mjesto Krešimir Kveštek, Ivan Sabolić i Davor Lacković najčešće pronalaze u novom mediju - internetu, te sa svojom upornošću, duhom i talentom postaju lučonoše jedne nove generacije karikaturista.

Krešimir Kveštek u svojim radovima spaja nježnu, dječju osjećajnost sa dubokim duhovnim propitivanjem svijeta. On istražuje smisao života, te ponore i visine ljudskosti. Njegov rukopis je razrađen, crtež čist i tehnički siguran.

Ivan Sabolić u svojim karikaturama je na tragu svoje druge ljubavi slikarstva, u tom spoju polako sazrijeva jedan nov i likovno vrlo interesantan izričaj. Njegovi radovi pokazuju stalni napredak te sve veću izvrsnost.

Davor Lacković nas kroz svoju fascinaciju zvijezdama i planetima uvodi u jednu rijetko interesantnu fuziju karikature i astronomije. Likovni mu je izražaj na tragu starih karikaturista kad se je cijenila jednostavnost crteža i briljantnost ideje. (N.R.)

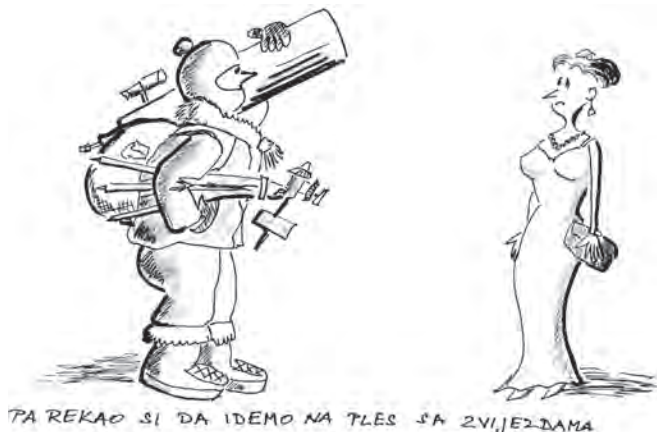
Krešimir Kveštek

NASMIJANI SVEMIR

Knjižnica Špansko-sjever
27. 11. – 18. 12. 2009.

Znala sam da postoje konji, i naravno da postoje neki muškarci koji su konji, ali nisam znala, sve dok mi Davor nije pokazao maglicu u kojoj se ponosno izvija konjska glava da i u svemiru ima konja. Dok se u svemiru u kaosu sudara stvaraju nove zvijezde, u Davorovom svemiru sudar njegove dvije ljubavi astronomije i karikature stvara jedan novi svijet, svijet astrokarikature. Na izložbi smo vidjeli preko 70 radova koji obrađuju očito za Davora neiscrpu temu: planeta, zvijezda... te zgoda i nezgoda sa druženja s kolegama astronomima. Zapravo kad zamislimo kako se u sred noći na nekom brdu par tipova satima igra posmatrajući nebo možemo samo reći da imaju sreće što nije srednji vijek, jer bi se sigurno taj tren našli transformirani u šačicu pepela. Srećom danas ovaj moderan i uljudan svijet više ne pali one malo drugačije te tako imamo prilike uživati u izvrsnosti, savršene sublimacije izrazito čistog crtačkog jezika i pikantno, britke, zvjezdane ideje.

Lackovićev stil je za jednog, može se reći novog autora iznenađujuće zreo, sva ona lutanja koje većina autora prolaze dok ne nađu svoj stil ne vide se u njegovim radovima. Crteži mu od samog početka progovaraju čistom karikaturističkom kvalitetom što je izrazita rijetkost. Što se tiče teme povukla bi paralelu s jednim drugim autorom, Macanom i njegovim Bočkom koji nas je uveseljavao s stranica Sirijusa tamo nekih davnih godina. Strip kao i karikatura ima usku publiku no unutar toga izabrati još uži fah govori o osobnom nekonformizmu autora, te o snazi za izražajem svoje biti bez podilaženja profitu, ali baš u toj različitosti Lacković iskače iz gomile i postaje prepoznatljiv, isto onako kao što je i najlakše prepoznati svaki vid čiste i nepatvorene ljubavi. (N.R.)

Davor Lacković

TRI KAMPJUNA

„Tri kampjuna“ naziv je izložbe karikatura trojice poznatih splitskih karikaturista - Ede Šegvića, Branka Efendića i Žarka Luetića, koja je početkom kolovoza postavljena u Gradskoj knjižnici Marka Marulića. Autori, legende splitske i hrvatske karikature, predstavili su se odabranim radovima, a izložbu je otvorio urednik „Pometa“ Igor Brešan. Sudeći prema velikom zanimanju publike za prethodnu izložbu Ede Šegvića „Bartul“, također postavljenoj u Gradskoj knjižnici, kako ističu organizatori, ne treba sumnjati u uspjeh nove izložbe, bez obzira što je karikatura zapostavljena u tisku.

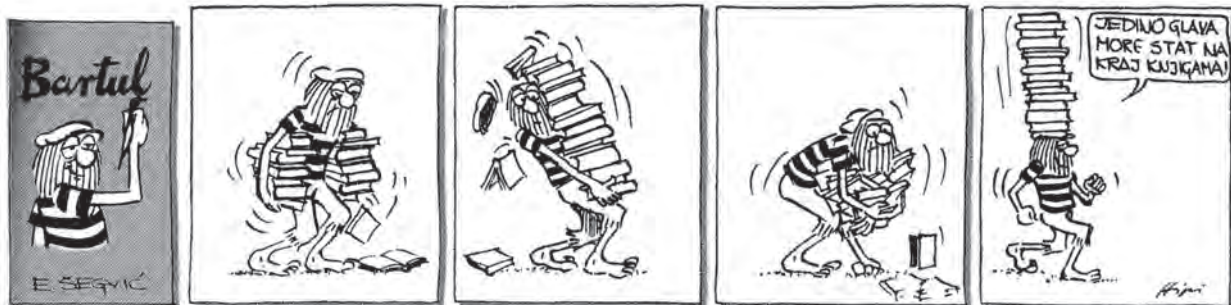
Štoviše, da se ne izgubi duh zdrave kritike kroz sličice, upravo je Šegvić pokrenuo malu školu karikature za djecu u knjižnici.

S obzirom na veliko zanimanje sugrađana, izložba je bila postavljena sve do kraja ljeta.

Za kraj. Kako bismo preveli riječ kampjun? Iznimno teško, no savjetujući se sa stručnjacima iz područja jezika, karikature i humora uspjeli smo se dogovoriti da bi naslov izložbe tri legende karikature na hrvatskom jeziku trebao biti: Tri uzora uzornih uzoraka ili skraćeno Tri uzorka!

Branko Efendić

ZANIMLJIVA KOMBINACIJA

U Gradskom muzeju Križevci početkom studenog održana je izložba prtreta Simona Glavice i portretne karikature Siniše Petrovića. Izložbu je otvorio kustos muzeja prof. Zoran Homen koji je kroz stručan osvrt pojasnio publici tehniku izrade portreta i portretne karikature te je publici predstavio autore na doista lijep i dirljiv način. Pohvale autorima pljuštale su sa svih strana, a oni su bili ugodno iznenađeni s odazivom i kritikama. Na kraju izložbe prof. Homen i Siniša Petrović su izveli nekoliko glazbenih točaka za sve goste te ih iznenadili s uigranošću muziciranja budući da su svirali šlagere bez prvotnog vježbanja. Glazba je oduševila posjetitelje i svi su poželjeli CD s tim pjesmama, a do slijedeće izložbe možda se to i ostvari. Prof. Homen sam je nastavio muzicirati na klaviru koji je odzvanjao hodnicima muzeja kao nekada u stara vremena kada je Chopin svirao po carskim dvorevima. Zahvaljujući autorima i kustosu prof. Zoranu Homenu, atmosfera otvaranja islozbe i sama izložba bila je na zavidnom nivou, koji je prepoznat od strane publike.

VAŽNA JE LJUDSKA NUTRINA

„Ljepotica i zvijer“ dugometražni animirani film iz Disneyeva studija svijet je osvojio 1991. godine i postao prvi animirani film ikada nominiran za Oscara u kategoriji za najbolji film. Tu nagradu ipak nije osvojio, ali pobrao je dva, i to onaj za najbolju glazbu i za najbolju pjesmu. Radnja crtića bazirana je na tome da nije važan izgled već ono što osoba nosi u sebi. Glavni lik je francuski princ kojeg čarobnica zbog njegove oholosti pretvori u ružnu zvijer... Čaroliju može poništiti samo iskrena ljubav, što će poći za rukom Belle, umiljatoj ljepotici iz susjednog sela.

INTERVIEW: NIKTITANIK MENI JE KARIKATURA ŽIVOT

Posjetili smo čovjeka kojeg znaju gotovo svi, ali kojeg vrlo malo ljudi poznaje. Iako Nikola Plečko nije toliko popularan među Hrvatima, njegov alias Nik Titanik svakodnevno nasmijava više od milijun čitatelja 24sata. Ovaj nas je karikaturist ugostio u svom domu, gdje je smješten i Nik Titanik Studio, te nam je pokazao neke od svojih prvih radova. Pričali smo i o njegovom odrastanju te kako je strip promijenio njegov život.

“Jedva sam čekao svaku srijedu, odlazio bi u dućan s 20 dinara koji su mi roditelji ostavili. Kupio bi neke potrepštine i s ostatkom bi odlazio na kiosk i kupovao bi stripove. Došao bi doma, najeo bi se, sjeo i uzeo, recimo, Magnusa & Bunkera i svijet oko mene bi nestao”, ispričao nam je svoju strastvenu ljubav za stripom Nik, koji je svoj prvi strip nacrtao s pet godina.

Razgovarali smo s njim gotovo tri sata i praktički o svemu, no donosimo vam tek neke zanimljivosti, planove i crtice iz Nikova života kojima ćete upoznati jednog od najpoznatijih Hrvata o kojem gotovo nitko ništa ne zna.

• **Kako je sve počelo i gdje su Vam objavljene prve karikature?**

Moja prva objavljena karikatura bila je u studentskom listu Puls, koji je izlazio početkom 1993. To je bila portretna karikatura Davora Gobca, bila je malo u bizarnom stilu, ali to su bili ipak počeci. Slične sam karikature objavljivao u listovima koji su izlazili sredinom 90-ih, poput časopisa Danas i Panorame. Presudno je bilo kada sam 1999. godine otišao u Nacional kod Pukanića i odnio mu svoj portfolio s radovima.

• **Zašto je odlazak u Nacional bio presudan?**

Htio sam vidjeti ima li kod njega mjesta za moje radove. Za dva dana sam se vratio i našao svoj portfolio na istom mjestu gdje je bio i prije dva dana. Shvatio sam da će biti teško probiti se. Kako sam bio mlad i neiskusn, malo sam puknuo nakon toga pa sam otišao u Harambašićevu kod Srećka Puntarića u Felix Fun Factory. Htio sam ga pitati kako se radi, što dalje, kako se probiti, što treba poduzeti. Poslao me u Hrvatsko društvo karikaturista.

• **Što Vam je donijelo članstvo u društvu i kako je vaš profesionalni život izgledao od 2000. godine do danas?**

Društvo ne daje neku direktnu pomoć oko pronalazaka angažmana, ali daje pomoć oko slanja zajedničkih radova na festivale karikatura. Masovno se šalju radovi na te festivale, a članovi našeg društva osvajaju medalje, ali to i nije baš u medijima. Stvarno smo jedni među jačim zemljama što se toga tiče. Tu sam polako počeo raditi, pokrenuo sam njihovu internetsku stranicu, jedno sam vrijeme bio i tajnik.

Tada je došla suradnja s Vjesnikom. Početkom 2001. godine pokrenuli su stranicu humora u nedjeljnom Vjesniku. Došli su u društvo i tražili su suradnju s karikaturistima. Počeo sam im slati svoje radove i ubrzo sam došao do statusa kada je svaku nedjelju jedna moja karikatura bila objavljena.

Paralelno s time radio sam na niktitanik.com-u i simulirao profesionalnog karikaturista koji svaki dan mora nešto objaviti. Nisam bio ni svjestan da se nešto iz toga može izroditi. Tada je došla 2005. i 24sata. Oni su došli meni i tražili suradnju, koja traje već pet godina. Crtam dvije karikature dnevno, ali još ima puno žganaca koje trebam nacrtati.

• **Od kuda izvlačite teme za svoje radove?**

Svi se moji radovi bave aktualnim temama, moram pratiti sve od izvještaja sa sjednice Vlade do Simone Gotovac pa do Jurčićevih izjava poslije utakmica. Stvarno moram pratiti sve.

• **Je li Vam se lakše izraziti riječima ili crtežom?**

Ja se koristim i jednim i drugim. Ima nekih koji su mi prije zamjerali da se previše koristim tekstom, ali to je jednostavno moj neki stil. Koristim se i jednim i drugim, a jedno bez drugog ne može. OK, ima karikaturista koji crtaju bez riječi, ali ovo je jedna grana novinarske karikature koja se koristim i tekstom i slikom.

• **Nedavno ste održali izložbu svojih radova, kako ste time zadovoljni?**

Izložba je prošla super, jako sam zadovoljan. Na samom otvaranju je bilo negdje oko 200 do 300 ljudi. Medijski je vrlo dobro popraćena s obzirom na tematiku. Zadovoljan sam što sam to stavio iza sebe, mislim mogao sam imati izložbu i prije deset godina u nekoj knjižnici, ali jednostavno sam htio da to bude na nekakvom nivou.

Želio sam i pripremiti neke dodatne radove, tako sam uz karikature pripremio i 12 velikih slika na platnu. Neslužbeno sam imao razgovore da izložba počne gostovati po raznim mjestima, što bi jako volio. Tko god pokaže interes vrlo bih rado došao. (...)

Razgovarao: Branimir Lozej, portal Magazin

SVE U VALCER

U splitskoj staroj Gradskoj vijećnici 25. kolovoza 2009. otvorena je retrospektivna izložba **Sve u valcer** karikaturista Davora Štambuka. Štambuk je dosad rijetko izlagao u rodnom gradu, pa su sada predstavljeni njegovi najuspješniji i nagrađivani radovi dviju najvažnijih autorovih profesionalnih (ali i životnih) hedonističkih zanimacija (seks, bolje je možda reći muško-ženski odnosi, i vino). Sve u valcer je bogata, sveobuhvatna i opsežna izložba zanimljive koncepcije: opus nije predstavljen kronološki, nego po ciklusima (od biblijske priče o Adamu i Evi, preko srednjega vijeka i Francuske revolucije do suvremenoga doba). Bila je ovo i jedinstvena prilika da se vidi Štambukov najstariji album karikatura Hajdukovci u karikaturi i pjesmi (Slobodna Dalmacija, 1954).

Štambukova prva samostalna izložba bila je 1972. u Parizu, a u Hrvatskoj tek 1979. u zagrebačkoj Galeriji Studentskog centra. Objavljivao je u svim važnijim domaćim (Start, Nedjeljna Dalmacija, Slobodna Dalmacija, Arena...) i inozemnim novinama, izlagao na brojnim festivalima, osvajao cijenjene strukovne nagrade i dobivao javna priznanja (francusko Ministarstvo kulture dodijelilo mu je Odličje reda viteškog križa za umjetnost i literaturu, a predsjednik RH dodijelio mu je Orden reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića).

Rijetkima je poznato da je davno Štambuk u nas započeo kao sportski novinar, ali se njegova profesionalna karijera uglavnom računa odlaskom u Pariz sredinom šezdesetih, gdje je karikatura bila iznimno cijenjena. Bilo je to vrijeme seksualne revolucije, kada se oštrije i slobodnije kritizirao malograđanski moral, rušili se stereotipi i tabui, raskrinkavali lažni moralisti i napadali nedodirljivi autoriteti, pa su teme erotike i seksa za Štambuka značile posve normalno opredjeljenje. Kako tada nije poznavao francuski, odmah se odlučio za karikaturu bez riječi i u tome je ostao dosljedan.

Premda mu je priznanje u Francuskoj brzo došlo (nagrada Grand Prix Bellus nakon koje počinje raditi u Ici Paris, gdje ostaje do umirovljenja 1999.), Štambuka su napadali zbog bogohulnosti i optuživali za silovanje javnosti vlastitim erotičkim frustracijama (!?). Kako li se brzo mijenjaju konvencije i padaju moralne vrijednosti: današnji mediji obiluju tvrdom pornografijom, muško-ženskim jeftinim skandalima, prostituiranim karijerama...

Muško-ženske odnose Štambuk ne promatra seksistički, već inteligentno razotkriva taj fenomen kroz razlike među spolovima, njihovim suprotnim interesima i

potrebama, te pozicija moći tijekom povijesti. I u tu svrhu on muškarca i ženu smješta u najobičnije, svakidašnje situacije: u kući, u spavaćoj sobi, na poslu, ulici... Pritom se inteligentno kreće od granice lascivnog i putenih užitaka pa do crnoga humora, bez vulgarnosti, nasilja, moraliziranja i gruba osuđivanja. I nakon toliko godina njegovi radovi zadržali su svježinu i sjajnu duhovitost, iskrenost i otvorenost. On humor gradi na gegu, komičnosti situacije, faktoru iznenađenja, na ljudskoj gluposti, pa rafiniranim crtežom stvara dramatične susrete muževa i ljubavnika, prevarenih muževa, rogonja, papučara...

Druga životna tema kojom se Štambuk bavi jest vino. Premda je godinama živio na relaciji Pariz – Zagreb – Split, u njemu i dalje živi Split i Mediteran, pa ne čudi da je nastavio rafiniranim medijem karikature nadograđivati ono što su započeli Marko Uvodić Spličanin, Miljenko Smoje i brojni drugi, široj javnosti manje poznati, hedonisti i humoristi. Uživanje u vinima u Štambuka preraslo je u filozofiju življenja – vinozofiju: vino je lijek i afrodisijak, uživanje u vinu je obred i umjetnost, „pijenje je erotičnije od jedenja“.

Štambuk se ne voli u karikaturi baviti politikom. Ostao je vjeran ženama i vinu pa je na te teme objavio pet knjiga karikatura: *Sex Made Man* (1979), *Sex &...* (1992), *Summertime* (1994), *In Vino Veritas* (1995), *Split Tease* (2002).

Složit ćemo se da je humor mnogim stvarima determiniran (kulturom i tradicijom, odgojem, religijom, političkim svjetonazorom...). Humor je, između ostalog, stvar osobnog doživljaja. Pa i inteligencije, rekla bih. No Štambukov humor, premda začet na francuskim liberalnim zasadama, odavno je kozmopolitski, a Štambuk humorist (karikaturist) postao je humanist čije je ustrajavanje na hedonizmu odavno prestalo biti grijeh. Nažalost u nas nema mladih karikaturista. Slabe li umjetničke slobode? Možda se danas ne isplati biti karikaturist? A možda su Hrvatima ubili smisao za humor? Naime stručnjaci tvrde da smijeh slijedi tek kad čovjek zadovolji temeljne ljudske potrebe (hrana, stan, posao, sigurnost...), kad je čovjek opušten, bezbrižan, kad nastupi hedonizam. Ako je točno da dan u kojem se nikomu nismo nasmiješili jest izgubljen dan, koliko smo samo dana izgubili!

Za sve koji su smrtno ozbiljni i nemaju prigodu pogledati ovu izložbu, preporučujem terapiju humorom (gelotologija, grč. gelos – smijeh), a za početak neka se uhvate jedne od spomenutih Štambukovih knjiga.

Vanja Škrobica, Vijenac

Nedavno (07.07.2009.) je počasni član Hrvatskog društva karikaturista Davor Štambuk poslao sljedeći e-mail na adresu društva:

Ne samo da kradete moje ideje za svoje karikature, nego ste sada ukrali i naziv izložbe. Naime, izložbu pod nazivom "USE, NASE I PODASE" imao sam u galeriji "Kunkera" u Novalji od 14. srpnja do 03. kolovoza 1999. godine.

U intervjuu Nacionalu (21.07.2009.) počasni član našeg društva ponovno se sjetio HDK, odgovarajući na pitanje: Francusko ministarstvo kulture odlikovalo vas je 2003. redom viteškog križa za umjetnost i literaturu. Jeste li osjećali gorčinu jer je i time pokazano da vas u Francuskoj više cijene no u Hrvatskoj?

Odgovor D.Š.: (...) I još nešto. Imam dojam da društvo karikaturista sa sjedištem u Zagrebu, koje je sastavljeno uglavnom od amatera i koji možda godišnje objave dvije-tri karikature, ne može određivati moje mjesto u hrvatskoj karikaturi. No često neki članovi besramno kopiraju moje ideje, a što je najgore, posljednja međunarodna izložba karikature, koja je prije mjesec dana otvorena u galeriji "Zvonimir" u Zagrebu, nazvana je "U se, na se i poda se". To je naslov koji sam prije 10 godina dao svojoj izložbi u Novalji na Pagu. Da vam ne govorim koliko su mi psina napravili.

U najboljoj namjeri, da objasne „krive navode“, članovi Izvršnog odbora HDK odgovaraju počasnom članu HDK gospodinu Davoru Štambuku.

1. U dvadeset i pet godina rada HDK, počasnim članom društva proglašena su četiri karikaturista: Oto Reisinger, Davor Štambuk, Ivica Bednjanec i pokojni Ico Voljević. Ta činjenica pokazuje koliko u našem društvu cijenimo rad Davora Štambuka na polju karikaturnog stvaralaštva.

2. Hrvatsko društvo karikaturista ima 110 članova, od amatera do profesionalaca. Da nabrojimo javnosti najpoznatije autore i članove HDK: Oto Reisinger, Joško Marušić, Srećko Puntarić, Nikola Plečko (Nik Titanik) koji objavljuju dnevnu karikaturu, pa Ivica Bednjanec, Nikola Listeš, Ivan Haramija, Žarko Luetić, Marko Ivić, Mojmir Mihato, Petar Pismestrović, Ivan Pahernik, Miroslav Gerenčer... među kojima su brojni dobitnici velikih međunarodnih nagrada na festivalima kao i autori koji redovno objavljuju radove u domaćem i inozemnom tisku. Ima i amatera, ali i to daje snagu društvu, pa npr. i u planinarskim društvima neki članovi su osvojili Mount Everest, a neki su se popeli na Sjeme.

3. Hrvatsko društvo karikaturista nije nikada, ni na koji način određivalo mjesto Davora Štambuka u hrvatskoj karikaturi. HDK jedino prati uspjehe svojih članova na međunarodnim festivalima karikature i najnagrađivanijem članu dodjeljuje godišnje priznanje Oskarika. To priznanje primio je i Davor Štambuk 2000. godine, što je istaknuto u njegovom životopisu u Wikipediji (te u izvješćima s predavanja Davora Štambuka u atriju dvorca Vitturi u Kaštel Lukšiću i u novinskom izvješću s izložbe u Samoboru). Mjesto u hrvatskoj, europskoj i svjetskoj karikaturi svatko pozicionira svojim radovima, kao što i mjesto u hrvatskom društvu karikaturista svatko pozicionira svojim doprinosom radu društva i odnosom prema njemu i njegovim članovima.

4. O krađi imena izložbe ne može se govoriti, jer u galeriji „Zvonimir“ održana je izložba s nazivom „14. međunarodna izložba karikature“. Tema izložbe jest bila „U se, na se i podase“, ali ne možemo prihvatiti da je ova stara izreka, moto, geslo, uzrečica privatno vlasništvo Davora Štambuka. Čuvena poslovice In vino veritas, istovremeno je i naziv knjige Davora Štambuka. Krađa? Summertime je naziv knjige karikatura Davora Štambuka ali i singl američke pjevačice Beyoncé Knowles izdat 2003. godine. Krađa?

5. U svijetu karikature događa se da autori nacrtaju „istu“ karikaturu. Do iste ideje može se doći slučajno, ali i krađom. Ukoliko naš počasni član misli da mu krađu ideje za karikature, to mora riješiti s njemu poznatim pojedincima.

Neki karikaturisti služe se i „krađom crteža“, te je poznato da je crtež poznatog argentinskog karikaturista Quinoa „skinuo“ u svijetu vrlo cijenjeni hrvatski autor.

I na kraju: Hrvatsko društvo karikaturista je strukovna ali i neprofesionalna udruga svih hrvatskih karikaturista koji slobodnom voljom žele biti članovi tog društva. Članstvom se u materijalnom smislu ništa ne dobiva, osim informacija o festivalima i povremenih druženja na otvaranjima izložbi i sl. Niti jedan član društva nije objavio niti jedan rad zahvaljujući članstvu u društvu ili nekom od tijela tog istog društva. Jedini dobitak jest unutrašnje osobno zadovoljstvo pojedinaca da svojim aktivnostima pomažu da društvo funkcionira, organizira izložbe i približava karikaturu čitateljima. Toga bi trebali biti svjesni svi kritičari i kritizeri rada društva, te se zapitati mogu li svojim angažmanom (pogotovo ako su velika i značajna imena) pomoći radu društva. Ukoliko to ne žele, ali s druge strane u medijima blate i omalovažavaju društvo u cjelini, upitno je koji to mazohistički porivi sprječavaju takve članove da prestanu to biti.

Ukoliko se u postavljanju izložbi, odabiru radova za kataloge i sl. ponekog autora ponekad i zaboravi ili preskoči, to svakako nije zlonamjerno. No u svakom slučaju, Davor Štambuk nije među takvima i nema razloga za ovako javno i to ne prvi puta izneseni animozitet prema društvu.

Članovi IO HDK:

Ivan Šarić, Davor Trgovčević, Zdenko Puhin, Nataša Rašović, Janko Bučar, Milan Lekić i Nikola Plečko

HANS: PRST U OKO 2

MUZEJ MEĐIMURJA ČAKOVEC, listopad / studeni 2009. godine

U prebiranju mogućih naslova za Haramijinu čakovečku samostalnu izložbu nedavna pobjeda hrvatskog gladijatora Cro Copa, nehotičnim pogotkom protivnika Al-Turka prstom u oko, trenutačno je riješila dilemu. Naime, prva Haramijina knjiga karikatura, objavljena 1981.g., nosila je naslov Prst u oko.

Kako svi bestseleri uobičajeno dobivaju nastavke, bilo je logično ovu izložbu nazvati Prst u oko 2. U predgovoru spomenute knjige Ivan Peterlin zabilježio je kako je valjalo smoći snage i ustrajnosti i godinama „rezati“ lakirane frizure... Prošlo je od tada već 28 godina, a Haramija i dalje harači u ringu karikature uglavnom namjerno nas pogađajući u oko, osvajajući tako nagrade na raznim svjetskim natjecanjima i festivalima. Njegov ukupni karikaturistički staž iznosi 44 godine, tijekom kojega je nagrađivan gotovo stotinu puta.

DAEJEON 2009: Best Cartoon Prize, Ivan Haramija

Za ovu izložbu, iz mnoštva karikatura, odabrano je preko 50 uradaka nastalih u razdoblju od 1989. do 2009. g. Izloženi radovi razvrstani su u tri cjeline, a tematski ih povezuje ideologija socijalne ekologije (utemeljena 1960-tih na spisima Elisse Reclusa, koju su razvili sljedbenici Murray Bookchin i dr.). Prema toj ideologiji ekološki su problemi današnjice posljedica problema unutar ljudskog društva. Drugim riječima, prirodu nije moguće zaštititi pojedinačnim akcijama ili etičkim konzumerizmom, nego će to biti moguće tek kada se društvo restruktuiru uvažavajući odnos ljudi i prirode. Rješavanjem primarnih ekonomskih, etničkih, kulturnih i drugih sukoba, učinit će i borbu za zaštitu okoliša efikasnijom.

Očito je da su u tri izložene tematske cjeline najbrojniji upravo oni radovi koji se referiraju na međuljudske i društvene odnose, kao ishodište mnogih devijantnih pojava koje se reflektiraju u našoj zlouporabi tehnologije i životnog okoliša općenito. Veliki dio Haramijina opusa svjedoči nam o začaranom krugu negativnosti unutar ljudskog društva. Nerješavanje kroničnih društvenih problema omogućava Haramiji da periodično reciklira određene radove, odnosno da uz minimalnu intervenciju dobije aktualan uradak.

(...) Iako je u izrazu primjereno funkcionalno reduciran, Haramija nam u pomno akvareliranim crtežima svojih zrelih ostvarenja otkriva izraziti smisao za ilustraciju i detalj, čime doseže višu razinu likovnog ostvarenja.

Erika Nađ Jerković, predgovor

GENERACIJSKI HUMOR

Ako osobu koja ne čita stripove pitate da vam nabroji barem jednog, gotovo je sigurno da će se u prva dva mjesta ugrurati "Alan Ford". Uz Bonellijeva "Zagora", "Alan Ford" Magnusa i Bunkera godinama je bio sinonim stripa na ovim prostorima. Glavne likove prepoznat će i čovjek koji ga nikad nije čitao. Neki od njih postali su paradigmatička utjelovljenja određenih ljudskih osobina. Tako ćemo umišljenog bolesnika proglasiti Jeremijom, a pijanca Superhikom. Šifra "Halo Bing, kako brat", kojom se prevarant Sir Oliver javlja svojem tajanstvenom partneru postala je simbolom "šanerske spike".

"Alan Ford" se pojavio u kasnim šezdesetima, u doba studentskih pobuna i preispitivanja društvenih vrijednosti. Nezadovoljstvo socijalnim raslojavanjem izrodilo je novi liberalizam i potaknulo niz društvenih promjena povlačeći nužno i brojna razočaranja. Kada je svima već bilo pomalo dosta silnoga političkog teoriziranja, inteligentna satira Maxa Bunkera nametnula se kao savršen odmak od teškog šezdesetosmaškog pristupa socijalnim problemima.

STARE KARIKATURE NA NOVIM IZLOŽBAMA

Karikatura se u studenom i prosincu 2009. opet primakla izložbenim događanjima; na obje su izložbe u zagrebačkim Klovićevim dvorima (životni opus Joze Kljakovića i gostujuća francuska izložba o Felixu Nadaru).

Na izložbi o velikom francuskom fotografu, suvremeniku Daumiera, Nadaru saznaje se i da se on bavio prije karikaturo (te crtanjem i publiciranjem) nego fotografijom. Nije se karikaturo prestao baviti ni kasnije kao profesionalni panoramski i portretni fotograf - vodeći svoj život dosta svestrano.

Na zagrebačkoj izložbi predstavljen je samo lijep izbor fotografija poznatih nam i manje poznatih osoba u finoj postavi. Izložbeni doživljaj je naravno drukčiji nego pregledavanjem bogatih WEB stranica o Nadaru.

Nadar je prvi snimao zračne snimke i to iz balona koji je jednom nesretnim slučajem i sam bio konstruirao. Daumierova karikatura Nadara baš je s balonom.

Da bi se upoznalo Nadarove karikature krenuti je na pretraživanje po WEB stranicama (što u preobilju materijala nije baš lako). Nadar je i na hr.wikipeidiji. Dobra polazna adresa za upoznavanje Nadara i adresa gdje se ponegdje mogu sresti i njegove karikature je www.culture.fr. Nekoliko je karikatura na poznatoj WEB stranici za strip i karikaturu www.lambiek.net/artist/nadar.htm

Na izložbi o Jozi Kljakoviću karikatura je znatno više. Ne samo zato što ih je sačuvanih, vjerojatno i stoga što je suradnik ove izložbe i Frano Dulibić. Kljakovićeve karikature utoliko su zanimljivije što se na izložbi mogu usporediti s portretima i fizionomija na njegovim monumentalnim kompozicijama gdje su lica često tipizirana, nebitna u likovnom izrazu i doživljaju.

Karikature međutim, kao da su sukus osoba na koje se odnose.

Na početku izložbe je odlična splitska karikatura Angjela Uvodića portreta/figure slikara Joze Kljakovića iz 1922. godine (jednakopravno u susjedstvu portretne biste Frana Kršinića). Na slici MASKE iz 1949. unesene su i karikaturalni i portreti (maske) Roosewelta, Churchilla, Staljina, Hitlera, Mussolinija.

Iz 1932. je razigrana skupna karikatura Umjetnost i ljepota (Bakanal umjetnika) - tuš na papiru, (ovdje foto reprodukcija), a koju smo već ranije imali prilike vidjeti i u originalu. Te, slična, Hrvatski dramski pisci. Uz karikaturu dvojice Zagrepčana (1925-1935.) još je nekoliko izvrsnih portretnih karikatura koje su delikatesa pri završetku ove izložbe. (F.K.)

Najatraktivniji Kljaković - reprodukcija pripremnog crteža za najveću karikaturu u Hrvata "Umjetnost i ljepota" iz 1922. Kolorirana velika karikatura je preko tri metra visoka a široka gotovo devet metara (u vlasništvu MUO). Bila je prevelika za izložbeni prostor Galerije Klovićevi dvori – objasnio je Frano Dulibić, stručni suradnik na projektu.

PUBLIKA IZABRALA POBJEDNIKA

Drugi OSKARfest, Međunarodna izložba karikatura – OSOR 2009. u osorskom društvenom domu i ove je godine privukao veliku pažnju otočana, a još više otočnih gostiju te je registrirano osam tisuća posjetitelja, od kojih se čak 1.943 aktivno uključilo u ocjenu izloženih karikatura. Tako je ovaj originalan osorski događaj dobio vrlo demokratski izabranog pobjednika, jer žiri je bila brojna publika iz čak 15 zemalja.

Tema festivala bila je »Ljubav na otoku«, a zbog međunarodne publike sve kariature bile su bez riječi. Glasački listići su komisijski prebrojani u prostorijama Hrvatskog društva karikaturista u Zagrebu. Prvo mjesto – nagradu »Oskar« – osvojio je Radko Oketič iz Sežane (Slovenija), prikupivši 209 glasova publike. Pobjedniku pripada novčana nagrada u iznosu od 1.500 kuna te samostalna izložba u sklopu sljedećeg OSKARfesta, 2010. godine.

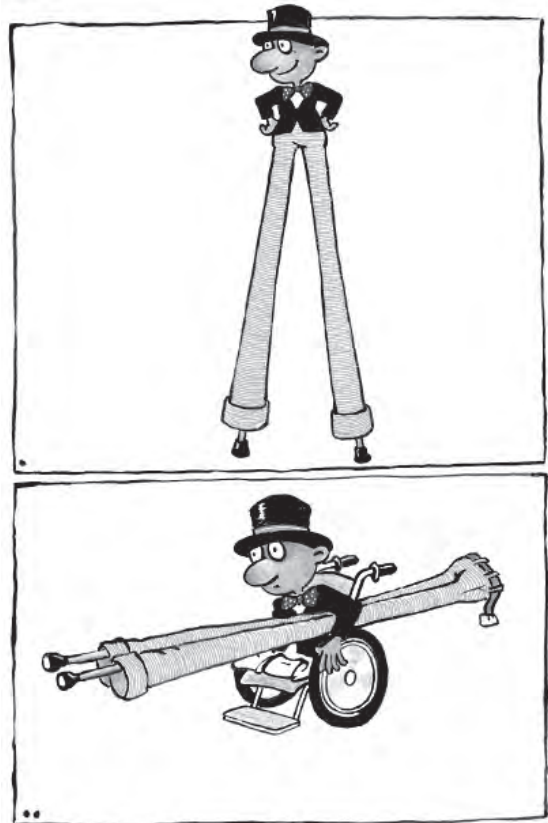
Sa 120 glasova drugo mjesto pripalo je Branku Iliču iz Sesveta, a treće Otonu Reisingeru iz Zagreba. Slijede Mac Pavečić, Damir Novak, Mojmir Mihatov, Enco Kovačević, Stanko Pateker, Dado Kovačević, Milivoj Šegan, Miro Georgijevski, Nataša Rašović i drugi.

Organizator OSKARfesta, Dragutin Dado Kovačević iz Udruge ARTour – Nerezine, kaže da je ovom izložbom mali vječni grad sa svega sedamdesetak stalnih stanovnika, uz Osorske glazbene večeri, dobio i jedan neozbiljan festival kojem je osnovna zadaća nasmijati i zabaviti, a uz karikaturu to mogu svi, bez obzira na dob, spol, nacionalnost i jezik:

– Unatoč recesiji i smanjenoj potpori, ovogodišnji je festival u svakom pogledu 20 posto bolji od prošlogodišnjeg jer je okupio pedeset autora iz Hrvatske i deset iz europskih zemalja; bilo je izloženo stotinjak originalnih karikatura, a prošlogodišnji pobjednik Stanko Patekar iz Zagreba priredio je samostalnu izložbu.

– Doživljaj izložbe ima i produljeni učinak svojevrsnog duhovnog i duhovitog suvenira, sjećanje na karikature s izložbe pozitivno se veže uz mjesto događanja, u ovom slučaju Osor, Cres/Lošinj, Jadran, Hrvatsku – kaže Kovačević te najavljuje da će u prvoj polovici iduće godine biti održana izložba stotinjak najboljih radova s protekla dva festivala, »Best of OSKARfest« u galeriji »Krstó Hegedušić« u Petrinji, a potom i u Malom Lošinjju.

Ira CUPAĆ MARKOVIĆ, Novi list

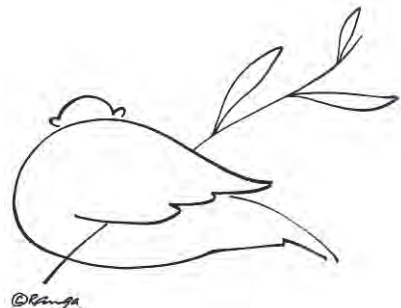

DAEJEON 2009: Best Cartoon Prize
Damir Novak

IZLOŽBA KARIKATURA RANGE

Izložbu »Moj život moja poruka« organizirali su u Zagrebu, Rijeci i Dubrovniku Udruga Lotos, Veleposlanstvo Indije i Indijski institut karikaturista uz financijsku potporu Ministarstva kulture RH.

Izložba proslavljenog indijskog karikaturiste Range inspirirana životom i djelom Mahatme Gandhija. Ranga (punim imenom N. K. Ranganathana) je autor i vlasnik najveće zbirke od približno 2000 karikatura indijskih i međunarodnih državnika i slavni osoba. Bio je poznat i po tome što je karikature crtao na licu mjesta tijekom intervjua s određenom osobom, te bi na kraju uvijek zatražio i njen/njegov autogram. Njegovi su prikazi Mahatme Gandhija u samo dvije linije postali slavni u cijelome svijetu.

CRTANI JUNACI

LJIGAVI BUBIMIR

„Bubimir“ je crtana serija nastala na temelju filma Tima Burtona iz 1988.godine. Priča o Bubimiru i njegovoj prijateljici Lidiji koji skupa brode po ljigavim avanturama u Nigdjezemskoj lošija je kopija filma jer je crtić u potpunosti prilagođen djeci. No u Bubimirovim zelenim zubima iz kojih proviruju žohari i satisfakciju mogu naći i stariji gledatelji. Postoje 94 epizode, a Bubimir je u svima vulgaran i nametljiv!

PČELICA MAJA

Pčelica Maja i njezine pustolovine u svijetu kukaca lik je koji je nastao na temelju priče Waldemara Bonselsa 1912. godine. Brojnim generacijama ostala je najpoznatija upravo u animiranom obliku u nizu epizoda koje su se počele prikazivati na japanskim TV postajama 1975.godine. No, i prije no što je zarazna pjesmica koja prati seriju poharala svijet, Maja je inspirirala hrvatskog skladatelja Brunu Bjelinskog koji je 1957. skladao dječju operu „Pčelica Maja“, aktualnu i danas.

KUNG-FU PANDA

„Kung-fu panda“ još je jedno u nizu Dreamworksovih ostvarenja (poslije „Madagaskara“ i „Shreka“). Glavni lik Po velika je i nespretna panda koja radi u očevoj prodavaonici tjestenine i sanja o tome da postane kung-fu borac. Njegovi su idoli članovi drevne Žestoke kung-fu petorke koja grad čuva od zlikovaca, a nezgrapni debeljko Po na kraju postaje njihov član. Glasove likovima posuđuju zvijezde poput Angeline Jolie, Jacka Blacka, Dustina Hoffmana, Jackieja Chana i Lucy Liu, a izvrsna akcijska avantura zaradila je i nominaciju za Oscara.

KRALJ LAVOVA

„Kralj lavova“ animirani je film Disneyeva studija koji nosi ideju poduke nekim gorkim stranama života kao što su prirodni zakoni, ciklus hranidbenog lanca i smrt. Najtužniji trenutak filma smrt je plemenitog lava Mufase, koji ostavlja za sobom mladunče Simbu. Osvojivši 1995. dva Oskara, osvojio je i srca brojnih klinaca te sa 55 milijuna prodanih kopija na videokasetama postao najprodavaniji klasično animirani film u povijesti te prvi crtić sinkroniziran na jezik zulu zbog svoje afričke tematike.

NEODOLJIVO SLADAK ŠTAKOR

Iako je životinja koje se većina ljudi grozi, mali Remy uspio je zadobiti simpatije gledatelja diljem svijeta. Za razliku od drugih štakora koji se hrane po smetlištima, glavni lik animiranoga filma „Ratatouille“ ima vrlo istančan ukus u hrani i osjet mirisa. Remy luta Parizom sanjajući o karijeri šefa kuhinje, a svoju životnu priliku pronalazi u restoranu koji vodi njegov kulinarski heroj Anton Gusteau.

PRASKATON KOMBINIRA

„Nick Praskaton“ još je jedna animirana poslastica iz 80-ih godina. Riječ je o istoimenom dektetivu, ne pretjerano fizički obdarenom, ali naoružanom mentalnom snagom. Pa primjerice kad ga je neka žena onesvijestila grudima, čim je došao k svijesti znao je tko je njihova vlasnica, jer je te iste grudi vidio jednom na plakatu. A doda li se tome i njegova poštapalica „kombiniram“, tko ga se ne bi sjetio?

STRIPYJEV ZARAZNI SMIJEH

Stripy je prugasto biće velikog nosa kojim poput velike trube podbada sve oko sebe. No pruge i njegove spačke nisu ni sluga zaraznom smijehu, po kojem je crtić ostao zapamćen, a koji počinje kao hihot da bi potom prerastao u salvu histeričnog cerekanja koje gledatelja jednostavno prisili da se nekontrolirano i sam počne smijati. Glas Stripyju posuđivao je Talijan Carlo Bonomi koji stoji i iza „La Linee“.

BIJESAN PUSTINJSKI DIVLJAK

Tasmanijski vrug ili poznatije samo Taz, animirani je divljak nastao u studiju Warner Bros 1964. Autor Robert McKimson lik je stvorio promatrajući istoimenog australskog toboličara. Posljenjih godina te životinje umiru od čudnog oblika tumora na licu, a Warner Bros sklopio je ugovor s australskom vladom po kojem se sva dobit od prodaje lutkica Taza daje za pronalazak lijeka i pomoć toj vrsti.

SOLIN - PREPOZNATLJIV U SVIJETU KARIKATURE

Da je solinski Festival karikature, koji je ove godine organiziran peti put zaredom, postao prepoznatljivo ime među svjetskim karikaturistima svjedoči i činjenica što je na ovogodišnji festival pristiglo preko 800 radova na temu arheologije ili na slobodnu temu iz čak 49 zemalja svijeta.

Otvaranje izložbe najboljih 100-ak karikatura pristiglih na festival održano je u galeriji Doma kulture Zvonimir, u izložbu su pjesmom uveli solinski Pučki pivači, a okupljenima se obratio novinar Mladen Vuković istaknuvši da je karikatura univerzalni jezik umjetnika – karikaturista koji bez obzira na rasu, vjeru i nacionalnu pripadnost, odašilju poruku bez fus nota i gotovo svatko od nas nakon samo nekoliko sekundi promatranja karikature može shvatiti što je umjetnik, naravno, na humorističan način, htio poručiti.

Svečano otvaranje ni ove godine nije prošlo bez duhovitih i priprostih dosjetki babe Mande koja je sastavni dio ovog festivala od samog početka, a uz obećanje kako će grad Solin i dalje podržavati ovu manifestaciju najzdravijeg lijeka, smijeha. Okupljene je pozdravio i solinski gradonačelnik Blaženko Boban koji je ujedno uručio i nagradu dobitniku Grand Prixa ovogodišnjeg festivala, našem poznatom karikaturistu Zdenku Puhinu.

Par riječi dobrodošlice okupljenima je uputio i direktor festivala, karikaturist Marko Ivić, ujedno uručivši i jednu od specijalnih nagrada i to Emilu Strniši, u Solinu poznatom kao autoru Zvonka, nezaobilaznoj karikaturi koja još od 1994. godine izlazi u svakom broju mjesečnika Solinska kronika.

Novost na ovogodišnji Festival donio je jedan od naših najboljih crtača kroki portreta, Milan Lekić – Lex, njegovi trominutni crteži izazvali su veliki interes tako da se red za portret nije smanjivao dugo još nakon službenog otvaranja izložbe.

DAEJEON 2009: Best Cartoon Prize
Čedomil Mišković

DAEJEON 2009: Best Cartoon Prize
Zdenko Puhin

REZULTATI:

Grand prix Solin 2009
Zdenko Puhin (HDK)

Nagrada TZS
Santiago Coreo /Argentina

Special prize:
Yurij Kosobukin /Ukrajina
Jacek Fracekiewicz/ Poljska
Rumen Dragostinov/Bugarska
Ivailo Tzvetkov/Bugarska
Emil Strniša/Hrvatska

ODJECI S FESTIVALA

PORTO 2009, Portugal

tema: kriza / slobodna

1st PRIZE - Mihai Ignat (Rumunjska)

2nd PRIZE - Augusto Cid (Portugal)

3rd PRIZE - Zygmunt Zaradkiewicz (Poljska)

VIANDEN 2009, Luxemburg

tema: zelena ekonomija

1st prize Valeriu Kurtu-Njemačka

2nd prize: Valentin Druzhinin-Rusija

3rd prize: Kelemen Istvan-Mađarska

Priznanja:

Zbigniew Pietrzyk (Poljska), Roberto Rousso (Francuska), Mikhail Zlatkovsky (Rusija), Angel Boligan (Meksiko)

ZIELONA GORA 2009 / Poljska

tema: vino (i berba)

Grand Prix - Bretislav Kovarik / Češka

I Prize - Grzegorz Szumowski / Poljska

II Prize - Grigori Katz / Izrael

III Prize - Witold Myszyrowicz / Poljska

PISEK 2009 / Češka

tema: kazalište

Grand Prize: Maciej Trzepalka - Poljska

1 Prize: Jan Tomaschoff – Njemačka

2 Prize: Musa Gümüs – Turska

3 Prizes: Bernard Bouton – Francuska, Evžen David - Češka; Stefan Despodov - Bugarska

4 Prizes: Jurij Kosobukin – Ukrajina, Václav Linek – Češka, Ivalio Cvetkov – Bugarska, Doru Axinte - Rumunjska

DAEJEON 2009, Koreja

Grand Prize - Ernest Metz / Belgija

Gold Prize - Hafiz Nesiroglu / Azerbejdž

Silver Prize - Ji Huyn-Gon / Koreja

Silver Prize - Zhang Sheng Bo / Kina

Bronze Prize - Nsm Myung-Rae / Koreja

Bronze Prize - Vlado Volaš / Srbija

Bronze Prize - Masahumi Kikuchi / Japan

Bronze Prize - Mohammad R.Baaei / Iran

Special Prize - Constantin Ciosu / Rumunj

Special Prize - Seyran Caferli / Azerbejdž

Special Prize - Didie SW / Indonezija

Special Prize - Javad Takjoo / Iran

Best Cartoon Prizes:

Ireneusz Parzyszek – Poland, Raed Khalil –

Sirija, Valeri Kurtu - Njemačka

Sergey Sichenko – Izrael, Anatolij Stankulov –

Bugarska, Mikio Nakahara – Japan, Mihaita

Porumbita – Rumunjska, Clive Collins –

Engleska, Jitet Koestana – Indonezija, Oleg

Gutsol – Ukrajina, Marijan Pavečić, Zdenko

Puhin, **Čedomil Mišković**, Ivan Haramija,

Božidar Vukelić, Damir Novak, Milan

Alašević-Slovenija (svi HDK)... Honorable

Mention: Miroslav Georgijevski (HDK)...

NASREDIN HODJA 2009, Turska

29th International Nasreddin Hodja Cartoon Contest

Grand Prize: Alessandro Gatto - Italija

Honour Prize: Serdar Gunbilen – Turska,

Grzegorz Szumowski – Poljska, Xiao Qiang Hou

– Kina, Aleksei Kivokourtsev – Rusija, Juan

Camilo Lopera Arroyave – Kolumbija, Wolfgang

Schlegel – Njemačka, Borislav Stankovic –

Srbija, Marija Dokmanović – Srbija, Andrey

Klimov – Rusija, Jugoslav Vlahović – Srbija,

Jerzy Gluszek – Poljska, Alie Mazaheri – Iran,

Cenk Alparslan – Turska, Ahmet Ozturklevent –

Turska, Feng Gui Bo – Kina, Mikio Nakahara –

Japan, Aristides E. Hernandez Guerrero (ARES)

– Kuba, Saeed Sadeghi – Iran, Bobiša Todorović

– Srbija, Agim Krasniqi – Kosovo, Constantin

Ciosu – Rumunjska, Ludo Goderis – Belgija,

Kemal Buluş - Turska

ODESSA 2009, Ukrajina

First Prize: Marina Turovskaya, Ukrajina

Second Prize: Igor Kondenko / Ukrajina,

Melenko Kosanovich / Srbija

Third Prize: Victor Golub / Ukrajina, Paolo

Dalponte / Italija, Tsen Kos / Turska

Special Prizes: Victor Dzhavaga, Aleksander

Barabanshikov, Anatolij Sinishin / svi Ukrajina

KYRENIA 2009, CIPAR

tema: masline

Gold Medal: Grzegorz Szumowski (Polj)

Silver Medal: Myung Lae (Koreja).

Bronze Medal: Valeriu Kurtu (Njemačka).

Special Prizes: Angel Boligan (Meksiko),

Valentin Georgiev (Bugarska), Pawel Kuczynski

(Poljska), Elena Ospina (Kolombija), Serpil Kar

(Turska),

Onur Olguner (North Cyprus), Zhang Bin (Kina),

Murat Gök (Turska), Kürşat Zaman (Turska),

Murat Sari (Turska), Mehmet Kahraman

(Turska), Hülya Erşahin (Turska), Saeed

Sadeghi (Iran), Andrey Klimov (Rusija), Yuri

Manaev (Rusija), Muammer Bilen (Turska),

Shahram Rezaei (Iran), Geo Gruia (Rumunjska),

Ruhi Bulduk (Turska).

KRAGUJEVAC 2009, Srbija

238 autora iz 50 zemalja

Grand Prix: Aristides Esteban Hernandez Guerrero, Kuba

Gold Plague Doru Axinte, Rumunjska

Silver Plague Pawel Kuczynski, Poljska

Bronze Plague Ross Thomson, Engleska

Award amounts:

Aleksandar Dimitrijević (Srbija), Lazo Sredanović

(Crna Gora), Delcho Mihajlov (Makedonija),

Goran Čelićanin (Srbija),

Darko Drljević (Crna Gora)

BURSA 2009, Turska

tema: kraj

First Prize: Pawel Kuczynski / Poljska

Second Prize: Hicabi Demirci / Turska

Third Prize: Yusuf Akinci / Turska

Priznanja: Mohammed Ali Khalaji – Iran, Luka

Lagator – Crna Gora, Rumen Dragostinov –

Bugarska, Mehmet Arslan – Turska, Cemalettin

Guzeloglu – Turska, Javad Takjoo – Iran, Mehdi

Aziz – Iran, Osman Güral Suroglu – Turska,

Peter Sedlak – Slovačka, Halit Kurtulmus -

Turska

SKOPJE 2009, Makedonija

Grand Prix: Robert Dandaro - USA

First Prize: Miro Georgievski – Makedonija (HDK)

Second Prize: Bretislav Kovarik, Češka

Third Prize: Rumen Dragostinov, Bugarska

Special Jury Prize:

Oktay Bingol – Turska, Goran Divac -Srbija,

Pande Petrovski – Makedonija, Musa Gumus –

Turska, Seyran Caferli - Azerbejdžan

TABRIZ 2009, Iran

tema: produktivnost

First Prize: Damir Novak / HDK

Second Prize: Yong Sik Oh / Koreja

Darko Drljević / Crna Gora

Third Prize: Abbas Naseri / Iran

Mentions:

Constantin Ciosu / Rumunjska, Omer Cam /

Turska, Angel Boligan / Meksiko, Amorim /

Brazil, Saeid Sadeghi / Iran, Miro Stefanović /

Srbija, Valentin Georgiev / Bugarska, Mehdi Azizi

/ Iran, Costec Patrascan / Rumunjska, Hicabi

Demirci / Turska

OLEN 2009, Belgija

tema: arheologija

First Winner: Ba Bilig / China

2nd Prize: Yuriy Kosobukin (Ukrajina)

3rd Prize: Constatin Ciosu (Rumunjska)

4th Prize: Luc Vernimmen (Belgija)

5th Prize: Tony Tasco (Belgija)

ŠALJEMO NA FESTIVALE

Proširenu tablicu festivala možete pogledati na www.hdk.hr.

rok HDK / IZLOŽBA	IZLOŽBA	TEMA	FORMAT BR. RADOVA
17.01. 31.01.	World Press Cartoon, AP. 1179 EC Picoas, 1050-001 LISBOA, PORTUGAL www.worldpresscartoon.com	1. PORTRET KARIKATURA 2. GAG KARIKATURE 3. EDITORIAL CARTOON	max. A3 jedan rad po kategoriji
21.01. 07.02.	International Exhibition SATYRYKON - LEGNICA 2009 Chojnowska 2, 59 – 220 Legnica, POLAND / www.satrykon.pl/	GRIJEH	max. A3 neograničen
28.01. 20.02.	6th SYRIA INTERNATIONAL CARTOON CONTEST P.O.BOX 6540, Damascus, SYRIA www.syriacartoon.com	MEDIJI (NOVINE, TV,RADIO...)	A4 max. 3
28.01. 28.02.	KYOTO INTERNATIONAL CARTOONIST CONGRESS (KICC) Residence Iwakura 403 42-1, Moroki-cho Kamitakano Sakyo-ku Kyoto 606-0046, JAPAN www.kyoto-seika.ac.jp/kicc/index.html	KOJI JE NAJBOLJI NAČIN ZA RAZVOJ NAŠEG PLANETA	min A4 – max. A3 (2 cm margine) obavezno 2 rada
11.02. 25.02.	Mirosław Krzyskow (Konkurs), ul. Powstanców Warszawy 10/1, 11-400 Ketrzyn, POLAND http://jaka.krzyskow.pl/	ŽENA	max. A3 1 rad
11.02. 28.02.	PortoCartoon-World Festival, The Portuguese Printing Press Museum, Estrada Nacional 108, nº 206, 4 3 00-3 16 Porto, PORTUGAL http://www.cartoonvirtualmuseum.org/	1. AVIONI I LETEĆE MAŠINE 2. SLOBODNA	min.A4 - max. A3 max.5
11.02. 28.02.	EMILIO ISCA, Via Dante 4, 10098 Rivoli / TO, ITALIA	SPORT (sve vrste sportova)	A4 max.3
11.02. 28.02.	Šarišská Galéria, PIVO (p. Fedor VICO) ul. Hlavná 51, 08001 Prešov, SLOVAKIA.	PIVA	A4 max.5
e-mail 20.02.	Musée de la Caricature et du Cartoon de Vianden 48, Grand-Rue, L - 9410 VIANDEN, LUXEMBOURG http://www.caricature.eu/	MUŠKARAC U KUĆI	min. A4 - max A3 max. 3 rada
18.03. 01.04.	HUMOR & VIGNE, BP 43, 17502, JONZAC CEDEX, FRANCE www.humouretvigne.fr.st	HUMOR, VINO I MAGIJA	A4 max.3
18.03. 01.04.	ULUPUDS, (Zlatni osmeh) TERAZIJE 26/II, 11000 BEOGRAD, SRBIJA	1.IZUMI 2.NIKOLA TESLA (portret)	A4 neograničen
15.04. 01.05.	Belgrade regional festival, /VEDRA STRANA BALKANA/ Hilandarska 14, 11000 Beograd, SRBIJA www.belgradefestival.com	VEDRA STRANA BALKANA	max. A3 neograničen

LISABON, Portugal

Primaju karikature objavljene tijekom 2009.godine. Dokaz je stranica s objavljenom karikaturom i "glavom" tih novina. Entry Form je obavezan. Nagrade : Grand Prix 20.000 EURa, te 5.000, 2.500 i 1.000 EURa po svakoj kategoriji. Primaju originalne i kvalitetno printane digitalne uradke (potpisane rukom), a treba naznačiti korišteni software. Radove (originalne) vraćaju, a katalog dobivaju selektirani autori.

LEGNICA, Poljska

Nagrade 6.000, 5.500, 5.000, 4.500 i 4 specijalke po 4.000 PLN. Katalog za najbolje (čitaj: selektirane). Traže Entry Form. Radove vraćaju do kraja 2011.godine.

DAMASK, Sirija

Nagrade: zlatna, srebrna i brončana i 5 priznanja. Katalog za selektirane autore, a radove ne vraćaju. Primaju radove rađene i printane na PC-u.

KYOTO, Japan

Svoje sudjelovanje treba prijaviti (što prije). Nagrade 500.000, 200.000 Yena. Primaju originalne radove (profesionalaca ?). Prijavnica obavezna.

KETRZYN, Poljska

Postoji kategorija crtež i karikatura, a piše "Competition will be carried in categories: DRAWING" (Natjecanje će biti provedeno u kategoriji: CRTANJE). A natjecanje za karikature? Nagrade neočekivane i originalne, a selektiranim autorima organizator šalje katalog. Mole životopis.

PORTO, Portugal

Nagrade 7.000, 2.500, 1.500 EURa, te za priznanje 50 EURa i plaćeni vikend u Portu. Primaju originalne i digitalne radove (potpisane nakon printanja) i traže Entry Form. Selektirani autori dobivaju katalog.

RIVOLI, Italija

Katalog za selektirane autore. Nagrada 2.500 EUR (glasovi publike) i 500 EURa daje žiri. Primaju originalne radove kao i printane (potpisane) digitalne radove.

PREŠOV, Slovačka

Primaju samo originalne radove i ne vraćaju. Nagrade 500, 200, 150 i 100 EURa. Katalog za sve autore.

VIANDEN, Luxemburg

Na festival treba e-mailom (na cartoon@caricature.eu) poslati digitalni rad (JPEG, max.500 KB) sa svim osobnim podacima. Žiri će pregledati radove i zatražiti autore da pošalju originalni rad ili digitalni rad, potpisan na zadnjoj stranici i numeriran 1/1 (do 19.03.). Katalog za autore koje je odabrao žiri.

JONZAC, Francuska

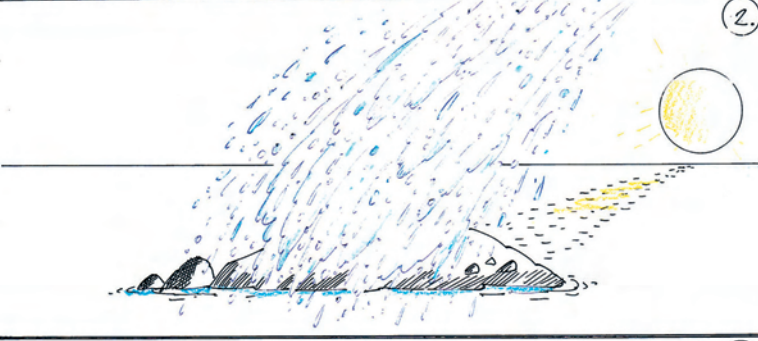
Nagrade u tekućem stanju ali i iznenađenja. Katalog za najbolje, mole životopis, a primaju originalne, dobre kopije i printane radove (potpisane i numerirane).

BEOGRAD (ULUPUDS), Srbija

Nagrade 600, 400, 300 EUR, te 300 EURa za najbolji portret N.Tesle. Primaju originalne i printane karikature (priložiti CD – JPG, 300 dpi). Katalog ne spominju.

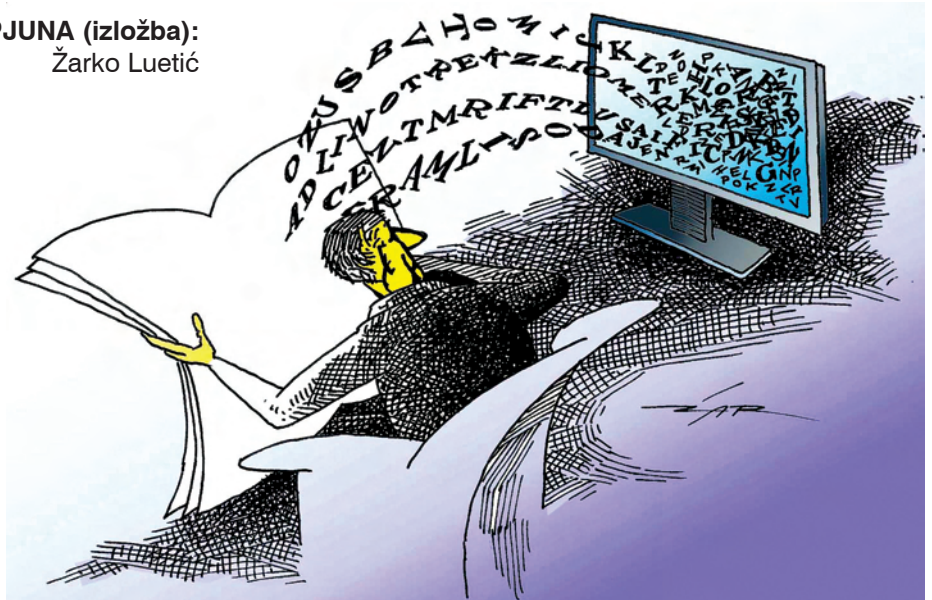
BEOGRAD, Srbija

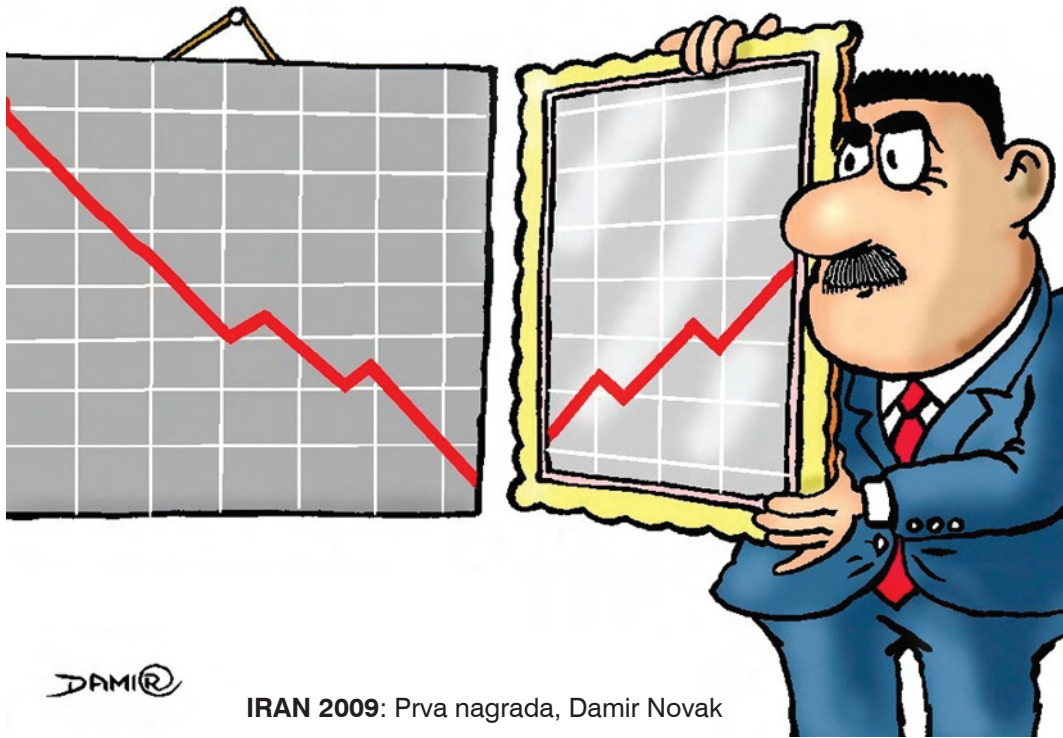
Nagrade: gold, silver, bronze. Primaju originalne i digitalne (potpisane) printove. Uz radove poželjno priložiti CD (jpg, tiff, A4, 300 dpi). Katalog za učesnike. Originalne vraćaju na poseban zahtjev.

OSOR 2009:
Druga nagrada, Branko Ilić

TRI KAMPJUNA (izložba):
Žarko Luetić

DAMIR®

IRAN 2009: Prva nagrada, Damir Novak

SKOPJE 2009:
Prva nagrada, M. Georgievski